

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fie care
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 19 Iunie 1909.****Numărul 24.****Dr. Augustin Bunea.**

Academia Română și-a înțeles pe deplin misiunea de cel mai înalt for cultural, de îndrumător al ni-
zuițelor unității noastre culturale,
când a ales, în galeria bărbaților
ilustri pe părintele canonic Bunea.

Om în floarea vrstei, de o e-
nergie și de o rară forță de muncă
și de voință, părintele canonic
Bunea a dat totdeauna dovezi de
hărnicie, pătrundere și caracter.

Activitatea d-sale îmbrățișează
întregul teren de muncă culturală.
Incepând cu anii de întâia tinerețe,
ca profesor sau ca notar consisto-
rial și mai târziu ca secretar me-
tropolitan, a fost mâna dreaptă a
fericitului Mitropolit Vancea, în
vremuri grele și vitrege pentru
sfânta noastră biserică, perseverând
în suportarea multor sarcini, cari
reclamau umeri puternici și mână
de fier.

Oa bărbat politic, fără a fi făcut
mult zgomot în jurul său, a știut
să muncească în tăcere și să-și
spună și deschis cuvântul hotărîtor
când era trebuință, ca apărător în
procesul Memorandului, în confe-
rențele naționale, în adunări popo-
rale sau în congregațiile comitatense.

Oa orator este, fără îndoială,
cel dintâi între cărturarii noștri de
dincoace. Multe dintre figurile mari
ale neamului nostru au fost paren-
tate de d-sa și au rămas lămurite,
ca într'un bloc de marmură. Oricare
biograf al fericitului George Barițiu
nu ar putea să-l zugrăvască mai
nimerit în două-trei volume, de cum
l-a eternizat părintele Bunea în pa-
negiricul d-sale.

Oa scriitor, cu temeinicia cu-
noștințelor de cari dispune, cu logica
precisă a criticului, s'a impus dintru
început. Este cel mai de seamă is-
torigraf al nostru. Polemicele, cari
s'au desfășurat în jurul scrierilor
dumnilale, au scos și mai mult la

iveală bogăția cunoștințelor de cari
dispune, asigurându-i chiar respec-
tul adversarilor.

Caracterul polemic al unor
scrieri se explică ușor prin atacurile
nedemne, ce s'au adus trecutului
nostru bisericesc, atacuri, cari tre-
buiau respinse cu demnitate și ho-
tărâre.

Distincția Academiei este și ea
o sancționare a unui scriitor și ne
surprinde cu atât mai plăcut, cu
cât în cercurile Academicianilor
noștri nu se judecă chiar cu aceeaș
măsură scrisul autorilor, în materie
de istorie sau de dogmatică.

Activitatea literară a noului
membru al Academiei, atât de mult
aprețiată dincoace și recunoscută
și dincolo din partea celor mai
ilustre și competente candeie, și-a
primit distincția, pe care o vrednică.

Distincția aceasta este o notă
nouă, un stimul — nu necesar, dar
binemeritat — pentru viitoarea ac-
tivate a unui scriitor, care până
în prezent a fost atât de rodnic.

Dr. Augustin Bunea, s'a născut în
comuna Vad din comitatul Făgărașului în
ziua de 4 August st. n. 1857 din părinții
Arsenie Bunea paroh în Vad și Verona Urs.
Școalele primare le-a urmat în Vad și Ohaba,
iar cele gimnaziale până în clasa a VII-a în
Brașov, de unde în primăvara anului 1877
a trecut ca student de clasa a VII la gim-
naziul din Blaj. Ca elev de clasa a VIII a
fost trimis în toamna anului 1877 la Roma,
pentru a-și face studiile filozofice și teologice
la colegiul de Propaganda Fide, ca alumn
al colegiului grecesc dela sf. Atanasie. În
luna Noemvrie a anului 1882 fu promovat
la gradul de doctor în științele teologice. În
anul 1881 fu hirotonit preot în biserică gre-
cească a sf. Atanasie din Roma prin punerea
mânilor arhiepiscopului Ștefan Ștefanopoli.
Reintors în Blaj la finea anului 1882 fu îndată
aplicat în cancelaria metropolitană în calitate
de oficial, purtând aproape patru ani și pro-
tocoalele ședințelor consistoriale alternativ
cu vice-notariul consistorial. În 1886 fu numit
profesor de teologia dogmatică la seminarul
arhidiecezan și de religieune la gimnaziul ar-
hiepiscesc din Blaj, în care calitate func-
ționă până în anul 1888, fiind totodată și
prefect în seminariul tinerimii, iar mai târziu,
anume din 29 Martie până în 1 August 1888,
prefect de studii în seminarul teologic arhi-

episcopesc. În 28 August 1888 fu numit
secretar metropolitan, protonotar consistorial,
notar la Directoriul Fundațiunii Șulțane.
Afară de oficiile acestea a mai purtat suc-
cesive și oficiile de asesor consistorial, asesor
la trianulul matrimonial de a II-a instanță
pentru diecezele sufragane, defensor la tri-
bunalul matrimonial de a II-a instanță pentru
diecezele sufragane, defensor la tribunalul
matrimonial de a II-a instanță pentru arhi-
dieceză, membru al esactoratului arhidiecezan,
membru în comisiunea pentru revederea căr-
ților rituale. În anul 1891 fu numit protopop
onorar, în 1892 camerier papal supranumerar,
în 1897 protopop onorar și asesor consistorial
al diecezei de Lugoj. În anul 1895 fu ales
canonic-teolog dar în urma divergenței ivite
între guvern și Ordinariatul metropolitan
privitor la interpretarea literilor fundamentale
ale Capitului, abia la anul 1898 a putut
promovat la demnitatea de canonic-scolastic,
în care fu introdus în ziua de 13/1 Noemvrie
1898 prin mitropolitul Victor Mihályi, la
olaltă cu colegii săi canonicul-cancelar Dr.
Vasile Hossu și canonicul-teolog Dr Victor
Szmigelski. În demnitatea aceasta se află și
acum, purtând mai întâiu oficiul de cassar
la Cassa Centrală, de inspector școlastic ar-
hidiecezan și de prezident al tribunalului
matrimonial de a II-a instanță pentru arhi-
dieceză, și mai târziu administrator capitular
al domeniilor. La Conciliul Provincial al III
celebrat în anul 1900 în Blaj pentru come-
morarea ducentenariului Sfintei Uniri a luat
parte ca delegat al Capitului metropolitan.
Se ocupă cu deadinsul și cu literatura, mai
ales cu cea istorică. A publicat următoarele
scrieri: 1. Mitropolitul Vancea, schiță bio-
grafică, Blaj, 1890; — 2. Partea a doua din
opul „Cestiuni din dreptul și istoria bisericii
unite” Blaj, 1894; — 3. Din istoria Româ-
nilor. Episcopul Ioan Inocențiu Klein, Blaj
1900. — 4. Istoria scurtă a bisericii rom.
unite cu Roma, în Șematismul Arhidiecezei
de A-lulia și Făgăraș pe a. 1900. — 5. Sta-
tistica Românilor din Transilvania în anul
1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron,
Sibiu 1901. — 6. Vechile Episcopii româ-
nești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și
Bălgradului, Blaj 1902. — 7. Episcopii P.
P. Aron și Dionisiu Novacovici, sau Istoria
Românilor transilvaneni dela 1751 până la
1764. Blaj 1902. — 8. Discursuri, Autonomia
bisericească, Diverse. — 9. Ierarhia Româ-
nilor din Ardeal și Ungaria. — 10. Timoteiu
Cipariu, Panegiric. 11. Mitropolitul Sava
Brancoș. Blaj, 1906.

A scris numeroși articlii în „Unirea”,
„Tribuna”, „Gazeta”, „Convorbiri literare”,
„Revista politică și literară” etc.

Arhim. Iuliu Scriban.

În 24 Aprilie v. a fost instalat ca director nou la Seminarul central ort. din București Preacuvioșia Sa Arhim. Iuliu Scriban, fost superior al capelei „Sturza“ din Baden-Baden. Prin înregistrarea acestui act ni-se dă prilej și nouă să vorbim despre unul dintre cei mai distinși bărbați, ce are biserică ortodoxă din Regat azi.

Coborător al unei familii cu nume strălucit în istoria bisericii sale, Preacuv. Sa s'a făcut preot și încă în forma cea mai avantajoasă, după spiritul bisericii ort. de azi. Pentru a deveni un slujitor cât mai folositor bisericii sale, Preacuvioșia Sa a cercat să-și câștige pregătirile recerute. A studiat mult din cărți și mult prin autopsie, petrecând mult timp în Apusul cult și observând viața bisericilor de acolo. A cunoscut starea nefericită a bisericii sale și și-a propus a lupta în tot chipul pentru ridicarea la un nivel mai înalt, a acestei biserici. Până acuma însă n-a prea avut teren de activitate, numai pe calea literară; aici s'a produs foarte mult, colaborând mai la toate revistele ortodoxe române, însemnând, înfierând, îndreptând. Știința și cultura-i bisericăscă vastă, caracterul său rezolut, zelul înflăcărat fac din Preacuvioșia Sa Iuliu Scriban unul dintre acelea individualități, cari rar se află în serviciul unei cauze ori așezământ.

Se înțelege, un astfel de om e și dușmănit din partea celor răi și ticăloși și lipsiți de orice ideal mai înalt. Așa-i pretutindinea! Însă aceia, cari sunt capabili de idei mai bune, știu onora străduințele lui. Deja cu ocaziunea creării noilor arhieriei s'a cerut, să fie luat și el în combinație, cu toate că n-are etatea de 40 ani, recerută în legile statului român.

La noi Arh. Iuliu Scriban s'a distins prin *articlii publicați în „Revista Teologică“* din Sibiu. Cam de un an și jumătate în coace abia este număr al numitei reviste, în care să nu fi apărut un comunicat al Preacuv. Sale, injurios bisericii catolice. Durere, prin aceștia și Preacuv. Sa a arătat, că pentru a te distinge ca ortodox, trebuie să arieți mai întâi *ura* convenită bisericii catolice. Altă actualitate n-au avut articlii Sfinției Sale pentru cetitorii revistei din Sibiu. Pe rând s'a acățat de toate evenimentele din viața bisericii catolice, de separația din Franța, de lupta contra modernismului, de vorbirea Papii cu ocaziunea serbărilor sf. Hrisostom, etc. și cu un zel vrednic de o cauză mai bună și cu un metod nevrednic de un cercetător serios a făcut cunoscute cetitorilor starea problemelor de mai sus, folosindu-se mai ales de bucăți de hârtie, forfecate din ziare protestante și jidovești. Bazat pe argumente și date scoase din acestea isvoare (cum e acela scos din *Frankfurter Zeitung*: episcopul Prohászka a format o ligă contra modernistilor din Ungaria!) arată Preacuvioșia Sa cum biserică catolică e cea mai mizerabilă instituție din lume, în ea toate merg prost, spre descompunere; trebuie să crezi în 6 zile ale creației și în alte mirozenii, ca să nu fi modernist... ș. a. Așa scria Preacuv. Sa, care — însuși o mărturisește — intrând în o trafică, întrebă pe cocoana de acolo: unde-i o foaie, în care se scrie despre catolici, Papa, ce părere ai Dta despre enciclica Pascendi?... — Metod nevrednic de un cercetător serios, care nu studiază probleme bisericăști din ziare jidovești, ci consultază opuri competente și reviste cinstite, fie chiar și protestante, cum e *North American Review*.

De mult ne-am fi răfuit cu Preacuv. Sa, dacă n-am fi auzit, că dsa e cu totul alt

om, nu trebuie judecat după cele publicate acolo. Har Domnului, că ne-am putut convinge și despre asta!

Pe scurt amintim numai, că — precum știut este, — anul acesta mult s'a discutat *chestia reformei bisericii din România* și în acest senz s'a și adus o lege, legea sinodală. La discutele literare a luat parte și Preacuv. Sa Arhim. Scriban și în un articol temeinic, publicat în nrul 3 al *Nemului Românesc Literar* a făcut niște mărturisiri, cari merită să fie eternizate și de noi, căci cu adevărat nu sunt alta, decât cea mai temeinică apologie a bisericii catolice, totdeauna superioară celor ortodoxe. Pe cât de rău îmi pare, că n-am reflectat până acuma la acel articol, pe atât de tare mă simt îndemnat a-l face astădată cunoscut cetitorilor noștri.

Înainte de toate Preacuv. Sa, ca și alții, recunoaște, că starea bisericii ortodoxe nu-i prea ideală. Lucru mare, că o recunoaște, căci dacă li-o spune un catolic, îl combat cu toată puterea. „Am constatat, zice Scriban, că starea de inerție e un păcat, nu numai al bisericii românești, ci al întregii biserici ortodoxe. Cu diferențe slabe într'una și alta, pretutindinea e lipsă de viață...“ „Aceasta e situația bisericilor ortodoxe autocefale. Sunt lipsite de viață în cel mai înalt grad.“ Se întreabă mai departe Preacuv. Scriban: „de ce în biserică ortodoxă nu mergem înainte? ce-i cauza stărilor de azi? de ce în biserică catolică se merge mai bine?“ Și răspunde din toată convingerea unui preot bun, în chipul următor: „Biserică își are principiile sale de constituție și existență: „constituție sinodală arhieriască“ (asemenăți-o cu biserică lui Șaguna ori cu noua lege sinodală!). „Păstorii ei vor priveghia, ca ea să se conducă de propriile ei idei.“ Acum ce-i rău în bisericile ortodoxe? Stăpâniile lumesti și-au pus ghiarele pe biserică și ele conduc;

FOIȚĂ.

Primăvara.

Primăvară, primăvară,
Cu chip blând ca de fecioară
Calea lungă ți-ai gătit:
Prin câmp pe la noi vii iară
Crivățul a adormit.

Tremurând zefirul trece,
Încălzind pământul rece,
Iară tu în urma lui
Faci ca razele să plece
Spre podoba câmpului.

Prin nurași de alabastrii
Privesc mii de ochi alabastrii,
Din stânci vii izvoare sar,
Și spre sară splendizi astri
Pe al nopței vâl răsar.

Din pământ abea eșită
Vioreaua înflorită
Cu chip fraged și plâpând
Sede sub tufari smerită
În tăcere respirând.

Yestitoarele cocoare
Atingându-se de soare,
În lungi unghiuri sbor cu drag
Rândunele călătoare
Au trecut al țării prag.

Ținând plugul lor de coarne
les plugarii să răstoarne,
Negre brazde de pământ;
Printre ele încep să toarne
Grăunți scuturați în vânt.

Ciocârlanii cu cucuie
Pe deasupra lor să suie
Legănați voioși în nori
Cântecul încep să spuie
Salutând a zilei zori.

Mieii zburdă la pășune
Iar ciobanul jalnic spune
Jalea pe al său caval,
Pân' ce soarele apune
După auritul deal.

Legănat pe-a sării boară
Somnu-a lene se coboară
Visuri dulce aducând
Șoapte line îngânând.

De-aș avea de tine parte
Nimeni nu m-ar mai desparte
Primăvară ce-am iubit;
Du-mă 'n leagănu-ți departe
Să trăiesc tot fericit.

P. Neagu.

Varianta.

Amice-ades mi-ai fost un soare
Ce iesă printre nori,
Să sugă roua — apăsătoare
Din genele de flori.

Adeseaori cu-a tale șoapte,
În chin m'ai alinat
Și-a gândurilor mele noapte
Din cap mi-ai alungat.

Și astăzi când mă roade-amarul
Te cat să te 'ntâlnesc,
Cum cată steaua marinarul
Pe arcu cel ceresc.

O ieși și nu te mai ascunde,
Căci bietul marinar
În noapte e bătut de unde
Și stelele n'apar!

P. Neagu.

deci nu principiile bisericești, ci elemente străine. „In statele ortodoxe nu puterea religioasă conduce biserica. Din cauza aceasta, bisericile isvorite din cea bizantină sunt ca niște căruțe, cari se rostogolesc pe drumuri pline de bolovani. Abia au apucat să meargă într-o parte și sunt izbite aiurea, de-și schimbă drumul; abia s'au pus să meargă în aceea direcțiune și iată alt bolovan care le sucește dincolo, de le schimbă din nou calea.“ „Ei, nu vi-se pare, că asemenea biserici sunt ca niște perne, cu care se joacă doar copiii, aruncându-le dintr'un părete în altul și întorcându-le fiecare cum vrea! Oare asta e biserica, pe care „nici porțile iadului nu o vor sfărâma?“ Și să mai aștepti activitate dela niște biserici, cari nu mai știu nici ele a cui Dumnezeu sunt?“

„Oare de ce biserica catolică e mai puternică ca a noastră?“ întrebă păr. Scriban. Puterea derivă din independența ei. Ideia religioasă într'insă poate să se desvoalte neimpedecată, sub singura influință și singurul impuls al autorității religioase. Te afii în seama unei conduceri conștiente, care știe ce face și știe ce vrea“ (ce contrazicere celor scrise în Rev. Teol., părinte Preacuvioase!). „Ai a face cu o biserică, în care totul se îndeplinește pe cale firească... Aceasta energie a bisericii catolice, rod al faptului, că e stăpână la dânsa în casă și deci slobodă e să-și urmeze ideilor ei, e cea ce dă impresia, că „nici porțile iadului nu o vor sfărâma...“

La chestia „bisericii naționale“ (mult tribitată frază la noi), răspunde Preacuvioșia Sa Scriban cu o întrebare: „Hristos a întemeiat biserica pentru a constitui unități politice ori pentru îmbunătățirea morală a omului? Intră în cadrul unui așezământ religios scopuri politice? Eu nu pot, decât a afirmă mai tare ca tierul, că aceasta e moartea religiei lui Hristos...“ „Cât de greșit se înțelege la noi ideia de „biserică națională“, ca și cum biserica națională ar trebui să-și nege trebuința de a fi în continuă comunicare cu biserica universală ori a-și lua alte aspecte decât cele ce rezultă din Evanghelie.“

După toate acestea ce credeți, ce mângâiere mai rămâne păr. Scriban pentru viitorul bisericii sale? Nimic! Nu o spune apriat, dar se vede din vorbele sale. Nu vede mântuire nici în un eventual congres, nici în un sinod compus din clerul inferior și din laici, deci pe bază democratică. În aceea dsa nu mai vede biserica lui Hristos, ci o societate religioasă omenească. Singura mântuire a bisericii ar fi, după părerea păr. Scriban: dacă statul va da libertate deplină bisericii. Iar pentru aceasta nu sunt prospecte; deci nici pentru o îndreptare a lucrurilor din biserică! Pentru aceea zice Păr. Scriban despre boala bisericilor ortodoxe: „e o boală adâncă intrată în mărunție și de care greu ne putem mântui.“ Iar noi zicem: deloc nu vă veți mântui.

Cum însuși Preacuv. Sa recunoaște: „statele ortodoxe se bucură că n'au a face cu biserica catolică ce-a îndărătnică, ci cu bisericile naționale, cari se încovoie la fiecare vânt.“ Dară decând biserica creștină a ajuns a fi liberă în orient, de atunci și-au pus statele ghiarale pe ea și dacă în toate țările, în toate vremile aceiaș soarte o au bisericile orientale: pe ce bază mai aștepti schimbare!? Deci în altă formă trebuie rezolvată problema bisericii române ortodoxe, nu în forma-i de azi! Istoria ne învață,

Credem, a fi făcut un lucru bun, că în paranteză am completat conziderațiile Preacuv. Sale Scriban cu privire la reforma bisericii din România.

Acum numai ceva încă.

Ținem pe lângă Preacuvioșia Sa Iuliu Scriban ca pe lângă un bărbat de mare însemnătate în biserica ortodoxă română. Dorim să-i fie viitorul cât mai strălucit. Inșă dorim, că splendoarea viitorului să i-o dea faptul, că și Preacuv. Sa se va face un apostol al celei mai arzătoare probleme a lumii creștinești, al *unirii bisericilor*, dacă va intra în șirul marilor bărbați ai omenimii, cari s'au distins pe terenul acesta, cum au fost la ruși: Muraviev, Glubokovszki, Soloviev și alții.

Dela o inimă mare, ce arde pentru Hristos, așteptăm asta!

Dr. Nic. Brânsău.

CORESPONDINTE.

Desp. Cluj al Asociațiunii.

Despărțământul Cluj al Asociațiunii a dat prilej fraților noștrii români din frunțașă comună Feneșul-săsesc, să guste a II-zi de Rusalii (în 31 Maiu n. a. c.) în cadrele unei impunătoare festivități, roadele bunelor sale povețe și a rodniciei sale activități.

Comitetul la propunerea prezidentului său *Eugen Pop Păcurariu* a luat unanima hotărâre de a țineă afară de adunarea cercuală ordinară, în fiecare au încă măcar două adunări extraordinare, ținându-se seamă mai ales de comunele mai depărtate de sediul despărțământului, ca în felul acesta să se facă cunoscută și să se împretinească frații noștrii dela sate cu această societate menită să slujască luminarea și bunăstarea lor.

Invitată fiind adunarea de cerc ordinară în ăst an la *Jucul-de-sus*, s'a convocat adunare extraordinară la Feneșul-săsesc, pentru ca cu acest prilej să se facă o expoziție de vite și una de lucruri de mână și țesături țărănești.

Comitetul, căți-va inteligenți și tineri universitari la 2 oare d. a. pleacă în 5 trăsuri dela locuința directorului despărțământului *Eug. Pop Păcurariu*. La 2^{1/2} oare la marginea hotarului comunei Feneșul-săsesc sunt întimpinați de un banderiu de călăreți și primiți cu câteva cuvinte de bineventare, la care răspunde directorul desp.

În capetul comunei grosul poporului bărbați și tineri ne întimpină și salută prin rostul preotului local, harnicul și însuflețitul părinte *Ioan Isaicu*, care în cadrele unei cuvântări alese ca fond și limbă exprimă bucuria poporului său, pentru că cea mai scumpă societate culturală românească își ține adunarea în comuna lor. Răspunde iarăș directorul desp., și apoi șireagul imposant pleacă încet percurgând strada principală a satului, o cale de 1^{1/2} kilometru.

În mijlocul satului ne așteaptă „Reuniunea femeilor române — „Altarul“ — cu prezidenta Dna preuteasă *Drusida Isaicu*, aici o fetiță pe lângă câteva cuvinte de bineventare predă directorului un drăgălaș buchet de flori. Dsa mulțumind în numele comitetului pentru această bună și călduroasă primire, îndeamnă pe femei să cultive cu sfințenie cea mai frumoasă datorință și însușire a adevăratei femei-mamă, de a fi cei dintâi

apostoli de propovăduire a credinții noastre, și cei dintâi sămănători ai învățaturii Mântuitorului Hristos în fragedele inimi ale tinerelor odrasle ale neamului nostru.

Convoiul înmulțit acum și cu femeile și fetițele române din comună, pornește de nou spre școala românească confesională. Aci înainte porți îmbrăcată în verdeață ne primește direcțiunea „*Tovărășiei de păstrare Dreptate*“, care bineventează comitetul și pe oaspeți prin graiul prezidentului direcțiunii *Di Ioachim Pop*, harnicul învățător din Feneșul-săsesc. După un potrivit și scurt răspuns din partea directorului intrăm în curtea școlii, unde nu peste mult s'a început adunarea. În fața unui imposant public. Președintele comitetului deschide adunarea vorbind pe deplinul înțeles al poporului despre urzirea Asociațiunii, despre menirea și mijloacele ei de lucrare. Spune cu multă bucurie că comuna Feneșul-săsesc, este cea mai de frunte dintre toate comunele de pe întreg cuprinsul despărțământului — Cluj — al Asociațiunii, încât sfaturile și îndemnările comitetului, aici au prins rădăcini mai puternice, și au produs roade mai îmbelșugate, dovadă starea înfloritoare și de model a agenturii, apoi a tovărășiei pentru asigurarea vitelor și celealalte reuniuni, în cari s'au strâns forțele răsălățite ale fraților țărani la o împreună lucrare sub înțeleapta cărmuire a preotului și a învățătorului.

Cuvântul de deschidere a fost primit cu puternice aclamări din partea adunării.

Secretarul *Dr. Valentin Poruțiu*, cetește raportul general despre activitatea comitetului dela ultima adunare cercuală extraordinară dela Berind din 8 Noemvrie n. 1908. S'a constatat cu bucurie din acel raport amănunțit o activitate însuflețită și mănoasă, în deosebi s'a văzut o neobosită interesare de soartea desp. din partea directorului, și totodată generozitatea Inst. „*Economul*“ și a viceprezidentului *Dr. Victor Poruțiu* cari au sprijinit prin însemnate ajutoare bănești bunele porniri și lucrări ale comitetului.

Comisiunea de 3, (Ioan Isaicu, Ioachim Pop, și țăranul *Demetriu Caian-Crețu*) prin referentul ei, On. Ioan Isaicu, raportează propunând a se lua la cunoștință cu plăcută satisfacțiune raportul despre activitatea comitetului, și arată că s'au înscris de membrii ordinari ai Asoc. „*Dreptate*“, *Ioan Isaicu* și *Ioachim Pop*, iar de membrii ordinari ai agenturii 30 de țărani plătindu-și taxele de câte 2 cor.

Di Romul Moldovan, student în drept, cetește o bună și frumoasă dizertațiune despre biserică și școală, arătând în chip foarte convingător și în o limbă populară bună, însemnătatea acestor două mari așezăminte ale neamului nostru și binefacerile isvorite din alipirea noastră față de ele cu toată căldura inimii noastre.

Urmează deschiderea expoziției de vite cornute producție proprie aranjată de „*Tovărășia* pentru asigurarea vitelor din Feneșul-săsesc“, întemeiată sub auspiciile comitetului.

Vitele expuse au fost de toată frumuseța și s'a constatat o frumoasă înaintare în creșterea și hrănirea lor, pe lângă toată năpasta lipsei de nutreț din toamna trecută.

Comisiunea aleasă pentru propunerea premiilor în persoanele Dlor: *Dr. Ilie Dăianu*, *Vasile Pop*, *Ioan Pop*, *P. P. Barițiu* și *Mihail Radu*, a propus premiarea alor 20

exponenți din suma de 150 coroane, menită spre acest scop (din care 65 cor. dela despărțământ, 25 cor. dela „Economul,” 25 cor. dela Dr. Victor Poruțiu, 10 cor. dela „Vatra” și 25 cor. dela agentura din Feneșul-săsăsc.)

După împărțirea premiilor acestora s'a deschis expoziția de țesături țărănești și lucruri de mână.

Expoziția aceasta a fost așa de frumoasă atât în ce privește obiectele expuse, cât și ce privește aranjarea lor, încât ar fi putut face fală și cinste ori cărui despărțământ și ori cărei comune sau orașel românesc

Covoare de toată frumuseța cu motive curat românești, ștergere și acoperitoare de masă, fugătoare, crătințe și șurțuri și alte obiecte cu gingașe și alese cusături s'au putut vedea. Un pat țărănesc cu toate împodobiturile obicinuite stătea în fundul salei străjuit de o păpușe (costum țărănesc de femeie lucrat frumos și cu multă sirguintă și pricepere).

Un părete din sala expoziției era întreg cuprins de lucrurile de mână ale elevelor dela școala românească confesională. Iar în întreaga expoziția ca niște podoabe erau presărate ici colo, câte un tablou pe carton în oleu încadrat de ștergere și alte gingașe lucruri de mână toate de ale Dnei preotese *Drusida Isaicu*.

Cea mai frumoasă pildă pentru țesături a dat-o Dna învățătorului Ioachim Pop, a cărei chilii, în cari ne primiseră așa de bine și ospital, era o adevărată expoziție mică dar foarte draguță.

Merită toată recunoștința Dșoara învățătoare *Maria Costea* pentru sirguinta și oboseala ce a avut-o cu astringerea și alegerea obiectelor expuse, și merită în aceeași vreme laudă pentru gustul dovedit la aranjarea ei.

Comisiunea pentru propunerea premiilor, constătătoare din Dnele: *Gizela Vilt* și *Elena Târziu* din Cluj, Dșoara *Silvia Pop* din Jucul-de-jos și din referentul ei secretarul *Dr. Valentin Poruțiu*, raportează despre celea constatate cu nespuse bucurie și prezintă lista celor vrednice spre premiere din suma de 75 cor. (din care dela *Dr. Victor Poruțiu* 50 cor., iar dela agentură 25 cor.).

S'au mai dat premii în cărți din partea despărțământului din biblioteca sa proprie, și din partea Dlui *Dr. Ilie Dăianu*, la 12 bărbați, cari au cedit mai multe cărți din biblioteca agenturii. Totodată sau împărțit cărți și tineretului știutor de scrisoare.

La oarele 6 președintele închide adunarea exprimându-și deplină mulțumită și îndestulare pentru ținuta vrednică a bravilor

Feneșeni și îndemnându-i ca acum ieșiți biruitori peste greutatea începutului cu îndoiel și cu îndoițe puteri să lucreze și să pășască pe calea apucată spre a ajunge la îndoiel și înzecat spor în toate celea bune.

La 7^{1/2} oare seara se serveste în școală o cină pentru oaspeți din partea preotului și învățătorului, unde erau și câteva familii de țărani. S'au rostit toaste din partea Dlui *Dr. Ilie Dăianu* pentru comitet, din partea directorului *Eugen Pop Păcurariu*, pentru bravii feneșeni, iar din partea On. *Ioan Pop*, parohul Jucului-de-jos, pentru îmbrășosarea Asociațiunii. Tinerimea universitară cu un cor improvisat, dar bun, ne-a delectat în cursul cinei cu câteva cântări.

La 9 oare directorul desp. a ținut o prelegere populară cu *schiopticonul* în curtea școlii în liber, înaintea unui număr însemnat de popor și mulți inteligenți. A vorbit despre beție și urmările ei.

Adunarea aceasta poate servi de model și îndemu nu numai celorlalte comune din desp. acesta, ci ori cărui despărțământ.

Rap.

Scrisoare din București.

(Continuare).

După acești hulitori de mai sus, ai Românilor uniți și ai catolicismului în genere, au mai apărut doi Români (?) cu numele Papamihalopol și Sachelarie Iean, cu coloarea fizionomiei tot așa de românească ca numele ba chiar foarte arămie. Cel de întâi a fost și deputat, dar un cas de care nu mă ocup asta dată, a contribuit ca să nu meargă în Cameră să-și ocupe locul; e Redactor la Ziarul „Țara” carea, mereu își schimbă stăpânul și tipograful... Ori ce mișcare cât de neînșămnată în Eparhia catolică, pentru acest ziar este o știre „senzațională.” — Al doilea Domn își zice pe franțuzește Iean și nu Ienake sau Ienakake pe grecește, cum obișnuesc mulți pe aci, și este tot Redactor al Ziarului „Liga antisemită” și într'un articol din „Țara” despre „primejdia propagandei catolice,” spune între altele, cari nici nu să știu de obiect că „popii catolici sunt „carii” cari rod biserica noastră (ortodoxă); apoi dacă e vorba că bisericile au în corpul lor asemenea vecini ce le rod, atunci Biserica ortodoxă are carii sau viermii ei proprii, cum s'a dovedit acum sub ochii tuturor, și aceștia o rod și o sūrpa, nu alții

Regret că nu am acuma la îndemână un număr din foaia sa „Liga antisemită” să reproduc câteva specimene de critică și batjocură cu care scutură imoralitatea preo-

țimei ortodoxe de aci; destul să spun că în momentul de față, când scriu pe aci, chiar acești doi hulitori ai catolicismului au început a să califica unul pe altul în publicitate, spunându-i al doilea „escroc” celui de întâi, și acuma va fi rândul acestuia să-i răspundă celuilalt.

Aceștia sunt cei mai pe față apărători ai ortodoxismului curat, și hulitori ai catolicismului intolerant și desnaționalizator (?) și în special ai Românilor uniți cu Roma! Oare ce vor face acești oameni atunci când câteva mii de uniți din capitală, își vor ridică în curând o Biserică unită, pentru care cum aud s'au colectat peste o sută mii franci?

Noroc, că prin constituția țării să garantează libertatea cultelor, căci altcum s'ar găsi destui „bulgăroi cu ceafa groasă și gre-cotei cu nas subțire” — vorba lui Eminescu — cari se arunce cu dinamita în ea! Armenii, Grecii și acum Rușii au bisericile separate de Români deși toți ortodoci, și încă Rușii o au chiar lângă statua lui Mihailu eroul în fața universității; prin urmare, de ce ar fi supărare, dacă și Români uniți de aici voiesc să stea în legătură cu occidentul latin, și cu religia, cum suntem legați de el prin rassa comună cu carea așa mult ne laudăm?

Dar mai este și alt motiv ce ar trebui să facă pe orice român să dorească o prăpastie cât de mare de despărțire între noi și rassa slavă, căci religia comună cu slavii precum și cu grecii, îi îndreptătesc pe aceștia să ne dorească și asimileze cu ei, fapt pe care toți oamenii noștri politici l-au prevăzut de mult. Chiar Dl. D. A. Sturdza, fostul prim-ministru, cu toată rezerva ce ar fi trebuit să-și impună ca diplomat, totuși a îndrăznit să declare pe față sub iscălitura proprie, în ce primejdie ne aflăm cu ortodoxia noastră!... Pe cei ce nu știu aceasta și doresc să știe acest lucru, le recomand să citească lungul și savantul său articol „Europa, Rusia și România” din „Revista nouă Nr. 4, 5 an. 1890 de sub Direcția regretatului Hajdeu, care încă avea ura cea mai mare pentru Ruși și scopurile lor. Acolo, în acel articol să va vedea, cum vrea Rusia să profite și ce așteaptă dela legăturile noastre de rudenie religioasă cu ea, și anume, să ocupe toate provinciile slave din Austria și firește între acestea pe România în primul rând.

Generalul Fadejew, ca și Danilewski și alții, o spun pe „șleau” că: România trebuie să facă parte din marea Impărăție slavă; și atunci ași vrea să știu care român ortodox ar mai putea crede că și-ar mai putea conserva ceva din naționalitatea lui prin ortodoxie? Doamne ferește deci, ca politicianii noștri să nu prepare României prin politica

Beți numai apă minerală ungară!

Societate pe acții pentru
comunicație și export de
ape minerale ungare. Bu-
dapesta, V., Băthory 5.

Vanzarea exclusiv a următoarelor ape minerale:

Apă de Borszék fântâna principală
contra podagrei
> > Borszék fântâna Kossuth
> > Borszék fântâna Boldizsár
> > Bodok Matild
> > Baross
> > Borhegy

Apă de Boholt
> > Vâlcele (Előpatak)
> > F.-Rákos Mária
> > Fehérkő
> > Gloria
> > Horgász—Hankó

Apă de Káson-Jakabfalva
> > Káson fântâna
principală (Salu-
taris conține iod
și litium.
> > Répát
> > Székely-Selters
> > Stoiceni (Stojkai)

Întreabă-ți numai medicul și vei
ști, că puterea vindecătoare a

apei minerale naturală

și gustul ei plăcut nu se poate
asemăna cu apele minerale artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare mai toate apele minerale străine se pot suplîni.

și certurile lor, soartea Poloniei, care însă prin catolicismul ei tot mai are încă un nume național în oceanul moscorit.

Când însă va trebui să se rezolve vre-o dată și aici la noi în România chestia acestei propagande catolice, și cred că va veni odată la ordinea zilei... atunci bărbații noștri serioși politici vor ști să-și dea seama care este răul cel mai mare și cel mai mic și vor ști alege fără să întrebe pe Baba Novak nici pe celelalte babe sau grecotei și nici pe mine sau pe cutare Ilie și Pintilie... Rassa latină cu religia ei catolică ne va asigura mai bine în tot cazul decât Rassa slavă cu pravoslavia sau ortodoxia ei, existența noastră ca națiune!!!

(Va urma).

Noutăți.

Vizitație canonică. Preasfântul Episcop Vasile, a început Sămbătă în 29 Maiu n. vizitația canonică în comunele remase nevizitate până acum din țara Hațegului.

Din acest prilej P. S. Sa ajutat de darul lui Dumnezeu, a cercetat și parohii de acelea, pe cari nu le-a mai vizitat nime de pe timpul fericitului Episcop Leményi, și altele, cari niciodată n-au mai văzut Episcop. Iși poate oricine închipui, cât de mare a trebuit să fie bucuria acelor credincioși, cărora li-s'a dat să fie împărtașiți de această mângâiere sufletească.

De altcum programul acestei vizitațiuni a fost următorul:

Sămbătă 29 Maiu. — Plecare dela Reședință și sosire la Lupeni.

Duminecă 30 Maiu ziua de Sf. Rusalii: Sfințirea bisericii din Lupeni.

Luni în 31 Maiu. — Liturghie pontificală solemnă în biserica din Vulcan. După amiază călătorie la Puj.

Marti în 1 Iunie. — Vizitațiune canonică în parohiile Șerel, Băești și Riu-alb.

Miercuri în 2 Iunie. — Visitarea parohiilor Vaidei, Coroești, Paroș-Peștere și Mățești.

Joi în 3 Iunie. — Visitarea parohiilor: Sălașul-superior, Sălașul-inferior, Sântă-Mărie, Subcetate.

Vineri în 4 Iunie. — Visitarea Mănăstirei Prislop și a parohiei Hațeg.

Sămbătă în 5 Iunie. — Visitarea parohiilor: Valea-Dălsii, Ohaba-Sibișel, Riu-demor, Ostrovel-Gureni, Ostrov.

Duminecă în 6 Iunie. — Visitarea parohiilor: Peșteana, Peștenița, Densuș și Șteiu.

Luni în 7 Iunie. — Visitarea parohiilor: Lunca-Cernii-inferioară și Lunca-Cernii-superioară, iar Marti în 8 Iunie. — Visitarea filiilor Meria și Vadu-Dobrii, și apoi reînțorcerea la Reședință.

Concert. Reuniunea gr.-cat. de cântări din Gherla invită la Concertul ce-l va aranja la 27 Iunie st. n. 1909 în sala cea mare dela hotelul „Coroana” din Gherla. Dirigent: Dr. I. C. Iuga. Venitul curat este destinat pentru scop filantropic. Între punctele din program aflăm și frumoasa compoziție „Brumărelul” a distinsului nostru măiestru Iacob Mureșian.

Carte didactică aprobată. Ministrul acultelor și al instrucției publice, cu rezoluțiune de sub Nr. 52.159/1909 a aprobat Curs practic de fizică și chemie pentru cursul primar de Iuliu Vuia. — Prețul 50 fil. Ed. II. cu număr-oase ilustrațiuni în text. Opu se poate comanda dela librăria diecezană din Arad, Deák Ferentz-u. 33. *Iuliu Vuia.*

Act de recunoștință. Pentru ridicarea unei cruci la mormântul decedatului profesor *Nicolae Popescu*, dintre elevii de odinioară au mai contribuit: Dr. Izidor Marcu canonic, Blaj 3 cor., Ștefan Pop canonic, Blaj 2 cor., Ilie Câmpian protopop, Giurgeu 2 cor., Dr. Yasile Suci profesor, Blaj 3 cor., Ștefan Roșian prof.-spiritual, Blaj 2 cor., Aurel C. Domșa contabil al Cassei centrale arhidiecezane Blaj 2 cor., Dr. Victor Macaveiu prof. Blaj 2 cor., Gizela Vilt învățătoare Cluj 1 cor., Iacob Popa protonotar konzistorial Blaj 1 cor., Iuniu Brut Micu notar konzistorial Blaj 1 cor., Alesiu Pop oficial la administrația centrală Blaj 1 cor., Nicolae Aron v. protopop al tractului Fărăgău 1 cor., Inocențiu Borza teolog bienal 50 fil., George Bărbat protop. Blaj 2 cor. *Dr. A. Chețianu.*

Dare de seamă și mulțumită publică. La petrecerea de vară aranjată de Societatea meseriașilor din Blaj. a II-a zi de Rusalii, au binevoit a suprasolvi următorii Dni: Mircea, București cor. 1750, Ilana, inginer, 4 cor. Dr. Iuliu Maniu, I. B. Hodosiu, Dr. D. Szabo, Dr. A. Bunea, C. Nagy câte 3 cor. Gavril Precup. I. Marele, T. Coldea, Mărioara Răhăian, C. Maksay, M. Vlassa, I. Murza, Vas. Smigelski, preot Sancel câte 2 coroane. A. Trifan, Ioan Ilieș, Simonfy Alajos, Amalia Grama, Kövary, Nic. Chieidian, Ilie Mircea, I. Raica, M. Șerban, X. Y., I. Busoiu, Valeria Vosniakovsky, Ilariu Moldovan, Eugen Bian, Petru Gabriș, S. Handrea, A. Ienășel, Ioan V. Vancea, Dr. L. Nestor, Nemeș Gabor, N. N. N. Cornel Gruțița, Costea L., Eugen Nicola, Octavian Măcelar, Simion Băcilă, Z. Moldovan, I. Mușă, Vintilă Precup, Mușă, Elisa Bodocan, G. Ritiu, Dr. V. Ciura, A. Barițiu, Alesandru Ciura, Aurel Gajja, I. F. Negruțiu, prof. I. F. Negruțiu, inginer, Ioan Ianza, Ștefan Oltean, G. Muntean, canonic, I. Szabo, Ioan Mărginean, Comșa, Septimiu, Sever Szabo, I. Hossu, Kranz Nandor, I. Popoviciu, I. Bela, Dr. A. Pop, Iacob Popa, câte 1 coroană. Veronica Morar, și Adrian Nyerges câte 40 fileri. Suma intratelor 379 cor. Spese 20141. Venit curat 17759. — Toți domni, cari ni-au sprijinit sunt rugați să primească mulțumita comitetului.

Îmbrățișați meseriile. O modestă cercare către Domni preoți și învățători. Binevoii-ți, rogu-vă a îndemna pe poporeni să-și deie copiii la meserii. În Timișoara sunt mulțime de locuri vacante de ocupat astădată: la covaci, la șoncari (cărnațari), rotari, pantofari, opincari, cojocari, croitori, tapițeri, strugari, tinicheri, brutari (pecari), sītari, morari, litografi ș. a. Copiii pentru covaci, rotari, morari, litografi, șoncari și opincari să aibă cel puțin 14 ani, la celelalte meserii, dela 12 ani în sus. Cei mai calificați, cu școale și cari afară de limba mamei vorbesc și o altă limbă, vor fi preferiți. Copiii vor fi primiți pe 4 ani cu toată proviziunea. La intrare au să fie îmbrăcați de acasă în vestminte civile, să aibă două rânduri de schimburi și încălțăminte, iară de aci încolo, grija stăpânului. Cu sine vor aduce numai atestat de botez. În decursul acestor doi ani din urmă, am plasat aci peste 30 copii, cei mai mulți sunt din Ardeal. Între cei plasați mulți sunt calificați,

cu câte 2, 3, și 4 clase gimnaziale, aplicați la meserii fruntașe și artistice. Aceștia, la timpul său vor face nației onoare cu firmele lor. Părinții să se adreseze subscrișului, în Timișoara, Gyárváros. Muzsly utca 23. *Emeric Andreescu*, învățător în penziune.

Necrolog. † *Octavian Madincea*, preot gr.-cat. rom. în Iladia, diec. Lugoj, după grele suferințe a trecut la cele eterne în 11 Maiu 1909, în etate de 59 ani și în al 33-lea an al fericitei căsătorii.

— † *Ioan Bran*, absolvent de sf. teologie după grele suferințe, împărtașit și cu sf. Taine, a repauzat în Domnul Marti în 8 Iunie n. 1909 în anul al 24-lea al etății sale, în comuna Tohat.

Odihnească în pace!

A V I Z I

Aduc la cunoștința M. On. Domni protopopi și preoți, că după o praxă de mai mulți ani făcută în străinătate în arta picturii bisericești, m'am stabilit în comuna mea natală Agărbiciu tr. Mediașului, unde încă am pictat ambele biserici.

Primesc în lucrare ori ce pictură în ulei ca: iconostase, ori ce icoane, toate mărimile pe pânză, lemn, ținc, etc. reparaturi și reînnoiri, cu prețurile cele mai moderate.

Poșed atestate de mulțumire despre lucrările mele.

Cerând sprijinul on. obstei române semnez cu toată stima

Nicolae Bactu,

pictor pentru biserici.

Agărbiciu (Szász-Egerbegy)

(23) 2—3

Concurs.

Întreprinzătorii, doritori de a executa lucrările necezare la edificarea școlii gr.-cat. din Chirileu (Kerellő) prin aceasta se re-cercă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 800 adecă optsute coroane la oficiul parohial gr.-cat. din Chirileu cel mult până la 6 Iuliu st. n. 1909 la oarele 2.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobate de Preaveneratul Konzistor Metropolitan la 20 Aprilie 1909 sub Nrul 2598 se pot studia zilnic la oficiul parohial între oarele 8—12 a. m. și 2—6 p. m.

Prețul de strigare 8000 cor. adecă opt mii coroane.

Licitațiunea minuendă publică se va ține în 7 Iulie 1909 la oarele 2 d. a.

Chirileu, la 16 Iunie 1909.

Aurel Șt. Vodă,

adm. parohial.

(26) 1—2

Vasile Cergizan,

curator primar.

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche”.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche”

La ordin medical il primești din ori ce farmacie — Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 19—35

Partea literară.

Isvor de improspetare sufletească.

— De vorbă cu preoții. —

Vântul nu se ostenește, ori cât ar bate, apa nu se obosește ori cât ar curge. Forțele carbe ale naturii au o energie nesecată. Dar unde chiar legile firii se oglindează într-o conștiință, acolo pretutindenea observăm oboseala. La om, care-i un complex de legi materiale și sufletești, să ivesc două feluri de oboseală, una trupească și una sufletească.

Cea trupească știm cu toții cum se naște și cum se vindecă. Se naște din prea marea ori prea îndelunga încordare a forțelor trupesti, sau se poate naște din totala pauză a acestor forțe. Se vindecă prin nutriție și somn, — prin încetarea dela acțiunile ce-au adus osteneala.

Cea sufletească se naște de-o parte din prea marea încordare a creierului, instrument prin care sufletul vine în atingere cu lumea din afară, și la cunoștința ei. Sufletul în direcția aceasta nu s'ar obosi nici când dacă organul material de care se servește nu s'ar obosi. Sufletul, ca nematerial, ar putea să cuprindă cunoștințe nenumărate. — Oboseala aceasta sufletească știm iarăși cum se vindecă, — cum ne recreem dintr-o prea mare activitate intelectuală.

Dar în viața sufletească a oamenilor se observă și o altă oboseală, care se vindecă într'alt chip, și care-i o adevărată boală sufletească. Înțeleg când sufletul se simte obosit în viața lui cea mai intimă, în funcțiunile curat sufletești, în interiorul lui — ca să zic așa — și nu numai în activitatea lui din afară. Când omul deplin sănătos trupest, începe să urască lumea, ori să-i fie greu de ea, el însuși să-și fie ca o povară, ori apoi ajunge să nu se mai intereseze de nimic, — zicem că-i bolnav sufletește. Aceasta-i blasarea — cum o numesc — a timpurilor moderne.

Boala aceasta nu se arată însă deodată ca primejdioasă. Ca să arătăm desvoltarea ei, să luăm o pildă din viața preoțască.

Când, ca preot nou, servești cea dintâi liturghie, te porți cu cea mai mare pietate, cu frică și cu cutremur. Trăiești par'că într'o altă lume. Un an întreg dacă servești cu același pietate, e foarte mult. În anii următori scade mereu, până când ajungi să-ți îndeplinești numai o slujbă. Vin, mai departe, peste tine greutatea vieții, încep să te preocupe diferitele interese ale lumii în care ai intrat, poate dă peste tine o nenorocire mai mare, moartea unei rude, unui membru din familie, și începi să servești nu numai indiferent, ci chiar cu oare care silă. Și liturghia întâie, și cea din urmă o servește aceiași persoană. Același trup, care presupunem că-i deplin sănătos, și în trup același suflet. Și totuși deosebirea vine de acolo, că sufletul nostru, deși în fond e același, nu mai are viața, activitatea deodată. Puterile lui sau au perit, sau dorm de cea mai multe ori.

Moleșirea aceasta a sufletului omnesc, blasarea lui, să nu se creadă că-i o urmare a suferințelor vieții, a nedreptăților și anomaliilor cari ne întimpină. Sufletul — ori ce

suflet — în clipe de înălțare pricepe și simte, că viața de aci cu toate manifestările ei, nu are atâta preț, încât pentru că ți-e nefavorabilă să desnădăjduiești. Sunt clipe în cari ori ce suflet își pricepe ființa sa vecinică.

Blasarea vine din altceva. Constatăm anume faptul următor: Sufletul nostru pe lângă activitatea sa intelectuală cu ajutorul organismului, — deosebit a creierului — are și o altă activitate, curat sufletească. Am putea numi această activitate metafizică, deoarece n'are de-a face cu nimic ce constituie lumea materială. Astfel de lucrări ale sufletului sunt de pildă: adâncirea sufletului în sine-și sau ajungerea la conștiința de sine, cercarea de a pătrunde, de a-și da un răspuns asupra originii sale, asupra sfârșitului vieții sale pământești, asupra vieții viitoare. Tot astfel e voința, ce nu se poate sugruma, dea ajunge la o cunoaștere tot mai desăvârșită a lui Dumnezeu. Acestea sunt lucrări cari constituie sufletul omnesc în însăși esența lui. Fără acestea îndeletniciri sufletul nu-i complet, fără activitatea aceasta curat sufletească, sufletul nostru vegetează numai nu strălucește de viață.

Pentru că activitatea intelectuală a sufletului nostru, care se mărginește la cunoașterea lumii materiale, folosește mai mult trupului și susținerii vieții trupesti. Cu ajutorul acestei activități încunjurăm primejdiile, aflăm mijloacele mai ușoare de traiu, ne asociem cu alții pentru ajungerea aceluiaș scop. Așadar existența trecătoare de pe pământ e scopul acelei activități. — Cum să ne explicăm însă faptul, că în mijlocul acestei activități ne simțim deodată blasați, descurajați și nesiguri? Ni-l explicăm așa, că în toiul activității amintite ne-am uitat și nu ne-am interesat de esența sufletului nostru, de aurul lui cel mai curat. Pe când lucrarea sa în afară s'a tot potențat, lucrarea sa din lăuntru, în el însuși a scăzut, aripile metafizice ale sufletului au bătut tot mai rar până ce în urmă au încrămențit.

Și iată că sufletul nostru se răzbună. Dacă-i neglijem lipsele lui celea mai adânci, el ne face să nu ne mai putem interesa cu tragere de inimă nici de ocupațiile cari ne-ar aduce un folos real material, — senzibil. Iată că sufletul bolnav de neactivitate — ne moleșește ori ce altă activitate. Și e natural să fie așa, deoarece sufletul e întâiul îndemn la toate lucrările noastre mai înalte.

Și iată dar, că sufletul devine obosit, adoarme, din lipsa metafizice, de care are lipsă ca de pâinea de toate zilele. Pentru că ființa lui e așa, metafizică, și nu se poate hrăni cu adevărat decât cu metafizică.

Blasarea azi e o boală foarte lătită, atât la preoți cât și la laici, și nu e altceva decât oboseala sufletească de care am amintit pe urmă. Și e interesant a observa, că oboseala aceasta nu vine dintr-o prea mare efortare a sufletului, ci chiar din îndelungata lui neactivitate.

Cu cât cineva e mai conștiu de sine, cu cât cineva are o mai vie convingere metafizică, cu cât cineva își poate explica mai în grabă și se poate liniști mai iute în diferitele lovituri ale vieții — adevărat cu cât cineva are o mai bogată viață intimă sufle-

tească, — cu atâta e mai vioiu, mai harnic face mai mult spor în lume. Pe când indivizii, cari nu se îndeletnicesc cu lucrările amintite, sunt greoi, apatici, blasați chiar față de manifestările vieții în cadrele ei pământene.

Blasarea aceasta, oboseala aceasta sufletească este o boală care nesmintit trebuie vindecată, pentru că să rămână vrednic de viață complexul numit om.

(Va urmă).

Un scriitor maghiar despre țările românești în prima jumătate a veacului XVIII.

(Continuare).

Iași, la 23 August 1739.

Lubită mătușe! Aici stau prost lucrurile. Decând a plecat de aici voevodul e o gălăgie necontentită în întreg orașul. Stau gata cu toții de fugă, luând fiecare cu sine, ce poate duce. Boerii de mult și-au trimis femeile în păduri. Mai ales decând oastea rusească a trecut Nistrul e frica aici mare. Și cei doi ficiori ai voevodului au dispărut de aici. Intr'o așa situație desperată nici eu nu știu, ce să fac. Și dacă aud cel mai mic zgomot, cred că cozacii sunt în curte. Caimacanii vin des la mine, îmi zic să nu am nici o teamă, eu însă îi rog într'una, ca să mă trimită de aici, pentru că ei, dacă să întâmplă ceva pot să încalce când vreau, eu însă am vre-o trei ori patru servitori și nu am decât un cal.

Inchipuie-ți deci Mătușe, că în ce situație mă află. Și numai decând scriu epistola aceasta de trei ori mi-a trimis vorba stăpâna casei unde locuiesc, că cozacii au sosit deja în oraș. Destul îi zic și eu să nu-i fie teamă, dar mai bine aș vrea, dacă nu aș fi aici. De dimineața până seara umblă vorba de cozaci. Nici că este aici altă rugăciune decât: „Scapă-ne pe noi Doamne de cozaci.“ Intr'una trimit vorba la caimacani, ca să mă trimită de aici, ei la rândul lor mă asigură, că-mi poartă de grije. Eu însă sunt într'o neliniște continuă cum nu am mai fost niciodată. Lucru cel mai greu e, că nu am pe nime cu care să schimb o vorbă. Dacă aș putea bare-mi scrie sau ceti, dar nu pot — e o larmă continuă la poarta mea. De plecat nu pot plecă pe barba mea și nici că e cu putință pânăce nu îmi zice

voevodul. Să stau aici între oamenii aceștia scoși din fire de frică e o mizerie. Mai bine e, că mă las în mâinile lui Dumnezeu. La începutul acestei luni a mers poșta vizirului către Hotin, în care dă de veste, că pe nemți i-a bătut vizirul. De este drept aceasta, apoi putem zice, că într'asta e degetul lui Dumnezeu. Ieri a venit o nouă veste cu poșta, că Belgradul a fost ocupat. Acestea sunt toate vești bune. În părțile acelea Dumnezeu dă biruințe turcului. Pe aici trebuie să fugă dinaintea muscalilor. Știe Dumnezeu cum trebuie să fie toate, el ridică, el smerește. Destul atâta, că eu bucuros aș voi sbor de aici. Dar înainte de ce aș plecă îți scriu Iubită mătușe, ca să ști, că cozacii aceia turbați nu m-au dus.

Iași, la 3 Sept. 1739.

De aici numai de cozaci îți pot scrie și iarăși de cozaci, pentru că nici când nu am putut vede a frică mai mare, ca aceia ce e aici, mai ales decând au fost bătuti turcii. Muscalii sunt deja la Hotin, acum într'adevăr ne poate fi teamă de cozaci. Bisericele sunt pline de oameni, dar nu ca să se roage, ci ca să-și ducă tot ce au în biserică. Și voevodul a venit ieri aici, dar nu cu aceia pompă, cu care plecase. Așa e lumea. Cum a sosit i-am și trimis vorbă, ca să mă trimită de aici. Azi am fost eu la el. Am vorbit destule despre situația de acum. Eu însă am stărui într'una să plec, că știu, că nici Maria Sa nu va aștepta mișei acei de cozaci. A și dat poruncă ca să se facă dispozițiile la plecarea mea, sunt și gata de plecare și din voia lui Dumnezeu îți pot spune, că mâne fi părăsesc, cum a părăsit Sf. Pavel pe romani. Nici când nu am plecat mai bucuros ca acum. Dacă se poate voi plecă cu o oară mai iute de cum trebuie — rămân.

București, 18 Sept. 1739.

Bine, că am putut face să scap de turbații acei de cozaci. Aici doară n'o să mai am teamă de ei. Dară deși n-a trebuit să mă tem de cozaci, a trebuit să mă tem de hoți. Destul atâta, că din Iași am plecat în 4. Voevodul mi-a dat și cai și trăsuri, și a dat cu mine și doi călărași, dar acestora nu le-am putut lua folosul și astfel numai cu trei ca mine am plecat pe drumul acesta primejdios, că pe ceialalți nu-i număr. Când am ajuns

afară din oraș, ca și când ar fi luat cineva o mare piatră de pe mine, m-am liniștit. Orașul și pe voevod i-am lăsat într'o mare încurcătură — dar treaba lor, când eu am scăpat. Dară deși am scăpat de o primejdie, îmi stă alta înainte; căci fiind oastea turcească numai cu câteva zile înainte de plecarea mea bătută, puteam să mă gândesc la aceia, că mulți vagabunzi, împrăștiindu-se prin Moldova și Muntenia să vor nisui, că fiindcă și așa au fost bătuti, să ducă fiecare cu sine câteceva către casa, ce poate fură. Pentru că în astfel de situații oștirea turcească e fără scrupul, mai ales cea din Asia, care duce bucuros cu sine, pe ce poate pune mâna. Din toate acestea motive puteam să mă tem de societatea aceasta rea. Afară de aceia prin câte păduri trebuie să trec mai ales până la Focșani. Dar Dumnezeu așa a voit să nu întâlnesc nici un turc până la Focșani. De aci în colo am întâlnit, dar fiindcă aceia erau turci din țară, nu trebuie să mă tem de ei. Nu numai, că nu am întâlnit nici un ostaș vagabund, dar nici om moldovean nu am văzut. Ca și când aș fi fost eu singur în toată țara ori ca și când tot pământul ar fi fugit dinaintea mea. Abstrăgând dela aceasta am avut o călătorie admirabilă. Câmpul mi-a dat pretutindinea sălaş și pe cum obicinuesc turcii, obicei de altcum foarte bun, plecam de dimineață și ne culcam de vreme.

Din toate acestea vei vede Iubită mătușe, că am ajuns în pace aicea. Pe cine îl ocrotește Dumnezeu, acela e ocrotit. De sosit am sosit ieri. Pe sârmanul cumătru Păpai, deși bolnav, dar l-am aflat în viață și tare s'a bucurat, că m-a văzut. Cu toate, că aici vorbesc cu siguranță de pacea cu neamtu, voevodului i-e teamă nu cumva să-i vină din Ardeal vre-o vizită. La trei sau patru zile, când am plecat din Iași, a trebuit să plece și voevodul. Că aici ce va fi cu mine, și cât voi fi și până când mă mai ține și punga deșartă știe Dumnezeu. Dar celce mi-a dat dinții acela îmi va da și de mâncare. Până acum m-a luat în chip minunat, în paza sa și mă va lua și de acum încolo. El să-mi poarte de grije. Grijește și Dta Iubită mătușe de sănătate și scrie.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca Românească Enciclopedică Socec Nr. 38: A fost odată, Poveste în versuri, de St. O. Iosif. Încă un bun prilej de a putea gusta duiosa poveste în versuri, — „A fost odată“ a d. St. O. Iosif, îl procură „Biblioteca românească“, admiratorilor poetului, și totdeauna tuturor celorlalți cetitori ce nu au avut putința de a admira în ediția anterioară acest isvor de poezie caldă și senină, pătrunsă de un fermecător suflu patriarhal, a celui mai gingaș dintre talentele noastre poetice. Publicându-o cu unele îndreptări de ale autorului în această ediție populară, — „Biblioteca românească“ e și de data aceasta în măsură să dea cu „A fost odată“, încă una din edițiile sale *desăvârșite* din toate punctele de vedere.

1. *Teologia dogmatică fundamentală* de Dr. V. Suciș prof. vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5.30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30
2. *Teologia dogmatică Specială.*
vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7.30 cor
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7.30 cor.
3. *Hipnotism și Spiritism* 1.50
Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crudo 2.20, leg. în pânză 3.— leg. în piele 4.— Se afle de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

Vatra familiară de F. X. Wetzel tradusă de Societatea „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaj. E o scriere foarte instructivă și interesantă. — Costă 40 fil + 5 fil. porto. Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruția.

Licitație minuendă.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din Posmuș tractul Fărăgăului în 27 Iunie a. c. st. n. la 10 oare a. m. va ține în școala gr.-cat. din Posmuș licitația minuendă pentru edificarea bisericii. Prețul statorit e: 11,020 coroane 74 fil. din suma aceasta se va subtrage materialul ce-l vor presta parohienii.

Cauțiune a să depune suma de 700 cor. Planul, preliminarul și condițiunile se pot vede în cancelaria parohială începând din 20 Iunie, până în 27 Iunie a. c. st. n.

Constantin Rusu, Ștefan Vêrvă,
paroh gr.-cat. curator primar.
(25) 2-3

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 lăferează vinuri foarte bune, și curate
 după dealurile cele mai renumite,
 dela 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
 țuri moderate deposituri: Musca-ma-
 derat, Gașa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la
 dorință prospecte gratuite.

(49) 31-52

„Recomandăm proprietarilor de vii
 cu toată căldura tovarășia românească
 „Mugurul“ însoțire economică-comercială
 în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
 altoie de viță de vie de toate speciile pe
 cum și viță americană cu și fără rădăcină
 și la dorință însoțirea dă instrucție gratis
 ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 34-52

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fleri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială
 din Blaj—Balázsfalva.

Circulația trenurilor

prin gara Küküllőszög—Blaj valabilă dela 1 Maiu 1909.

De către Brașov, tren personal	12·48	de către Teuș	2·08
„ accelerat	7·22	„ „	8·53
„ mixt	6·57	„ „	9·04
„ accelerat	2·51	„ „	12·22
„ personal	1·48	„ „	12·39
„ accelerat	10·01	„ „	5·40
„ personal	9·29	„ „	4·03
Dela Parajd: „ mixt	8·44	cătră Parajd	3·02
„ personal	12·43	„ „	9·34
„ mixt	6·54	„ „	2·55

Atențiune!

Altoie de viță de vie să nu comanzi până
 ce nu vei cere dela mine Prețurent!
 Mia de altoie de viță de vie e cu 140 cor.
 Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(50) 25-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

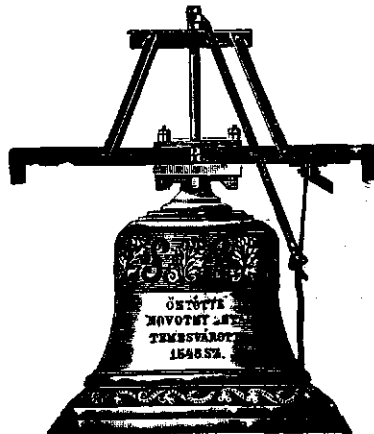
(46) 32-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
 nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
 telor stricate, mai departe spre facerea de
 clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
 ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
 justări de fer bătut, construite spre a le în-
 toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
 ce clopotele sunt bătute de o latură prin
 aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
 deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
 ori premiate, cari sunt provăzute
 în partea superioară — ca violina —
 cu găuri după figura S și pentru
 aceea au un ton mai intensiv, mai
 limpede, mai plăcut și cu vibrarea
 mai voluminoasă, decât cele de sis-
 tem vechiu, așa, că un clopot pa-
 tent de 327 kg. este egal în ton
 unui clopot de 461 kg. făcut
 după sistemul vechiu. Mai departe
 se recomandă spre facerea scaune-
 lor de fer bătut, de sine stătă-
 toare, — spre preadjustarea clo-
 potelor vechi cu ajustare de fer
 bătut — ca și spre turnarea de
 toace de metal.

prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 32-6.

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
 asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
 edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
 economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
 morții și cu termen fix, asigurări de copii, de
 zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
 Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
 capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
 cendiuului: vieții:
 95,816.412 coroane. 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
 pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
 capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
 Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
 I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
 Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din
 toate comunele mai mari.